

STANJE POZORIŠNE KRITIKE U CRNOJ GORI
REZULTATI ISTRAŽIVANJA

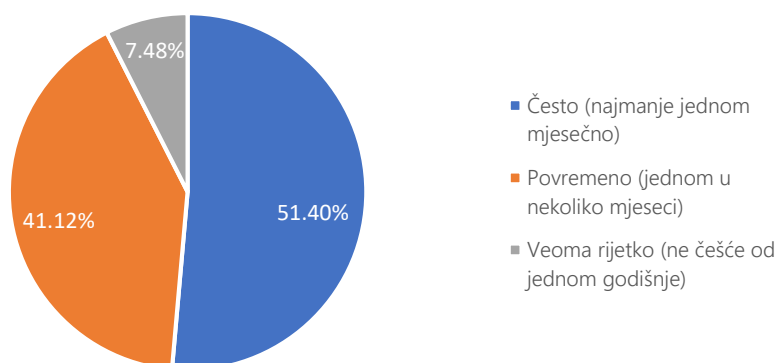
Istraživanje čije rezultate objavujemo ovom prilikom sprovedeno je u okviru projekta „Kritičarnica – Jačanje Udruženja pozorišnih kritičara i teatrologa Crne Gore“ u periodu od 1. februara do 10. marta 2016. godine. Istraživanjem su obuhvaćene tri ciljne grupe: pozorišna publika, pozorišni umjetnici/ce i pozorišni kritičari/ke. Realizajući ovo istraživanje koje je sprovedeno putem popunjavanja onlajn upitnika, Udruženje pozorišnih kritičara nastojalo je da dođe do osnovnih podataka o položaju kritike, načinu na koji se ona percipira od strane umjetnika i publike, uzrocima krize kritičarskog autoriteta, kao i o drugim pitanjima koja se tiču esnafskog i profesionalnog statusa kritičara. Rezultati istraživanja u konačnom bi trebalo da posluže esnafskom jačanju Udruženja pozorišnih kritičara i teatrologa Crne Gore.

I STAVOVI POZORIŠNE PUBLIKE

Najveća grupa obuhvaćena istraživanjem bila je pozorišna publika. Na upitnik namijenjen publici odgovorilo je 172 ispitanika.

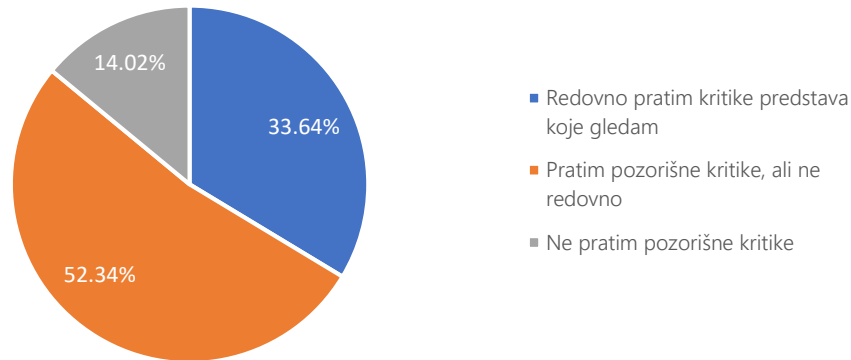
1. Ispitanici/ce su najprije zamoljeni da se izjasne koliko često gledaju pozorišne predstave. Na ovo pitanje oni su u najvećem procentu (51,40 odsto) odgovorili da najmanje jednom mjesečno odlazi u pozorište. Da samo povremeno (jednom u nekoliko mjeseci) odlazi u pozorište odgovorilo je 41,12 odsto ispitanika, dok je najmanji broj (7,48 odsto) izjavio da veoma rijetko (ne češće nego jednom godišnje) ide u pozorište.

Koliko često gledate pozorišne predstave?

2. Na pitanje o učestalosti praćenja pozorišne kritike, ispitanici su u najvećem broju (52,34 odsto) izjavili da prate pozorišne kritike, ali ne redovno. Da redovno prati pozorišne kritike izjavilo je 33,64 odsto ispitanika, dok njih 14,02 odsto uopšte ne prati pozorišnu kritiku.

Da li redovno pratite pozorišne kritike?

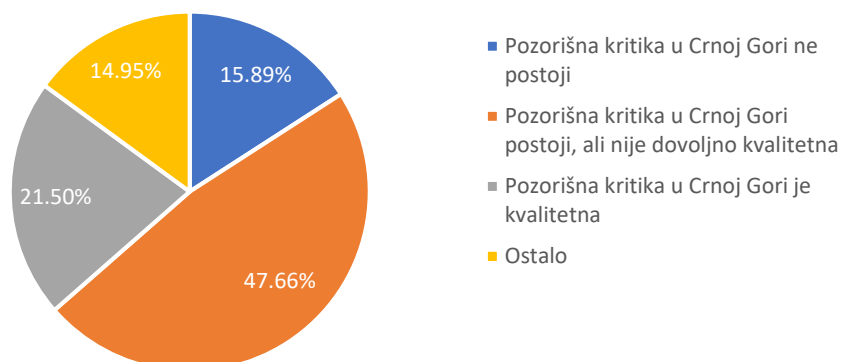
3. Ispitanici su zamoljeni da ocijene pozorišnu kritiku u Crnoj Gori tako što će se saglasiti sa jednim od ponuđenih stavova: a) pozorišna kritika u Crnoj Gori ne postoji; b) pozorišna kritika u Crnoj Gori postoji, ali nije dovoljno kvalitetna, i c) pozorišna kritika u Crnoj Gori je kvalitetna. Takođe, ispitanici su mogli samostano da definišu odgovor (kategorija „ostalo“).

Najveći broj ispitanika (47,66 odsto) smatra da pozorišna kritika u Crnoj Gori postoji, ali da nije dovoljno kvalitetna. Sa stavom da je pozorišna kritika u Crnoj Gori kvalitetna saglasno je 21,50 odsto ispitanika, dok se sa stavom da pozorišna kritika uopšte ne postoji slaže njih 15,89 odsto.

Ostali ispitanici (14,95 odsto) definisali su odgovore pod kategorijom „ostalo“. Ovdje se, između ostalih, mogu naći i sljedeći odgovori:

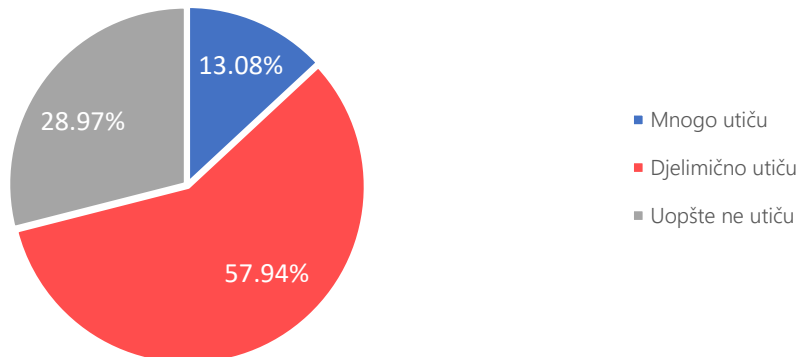
- ✓ Nađe se poneki ozbiljan kritičar/ka;
- ✓ Pozorišna kritika izumire;
- ✓ Ima veoma malo kritičara, možda jedna kritičarka;
- ✓ Ako postoji pozorišna kritika u Crnoj Gori, onda je napravila ozbiljan posao da se sakrije od očiju javnosti;
- ✓ Bude nekad odličnih kritika;
- ✓ Kritika postoji, ali je nema u dovoljnoj mjeri;
- ✓ Pozorišna kritika je kontradiktorna, često naiđem na oprečne sudove o jednoj istoj predstavi;
- ✓ Pozorišna kritika postoji, ali je nema dovoljno;
- ✓ Postoji kvalitetna kritika, ali se nedovoljan broj ljudi bavi njome;
- ✓ Ima kvalitetne kritike, ali se ponekad zapitam da li je objektivna jer se stiče utisak da je kritičar/ka napisao/la kritiku na osnovu trenutnog raspoloženja;
- ✓ Kvalitetna pozorišna kritika postoji, ali je riječ o pojedincima

Sa kojom od sljedećih konstatacija o pozorišnoj kritici se slažete?

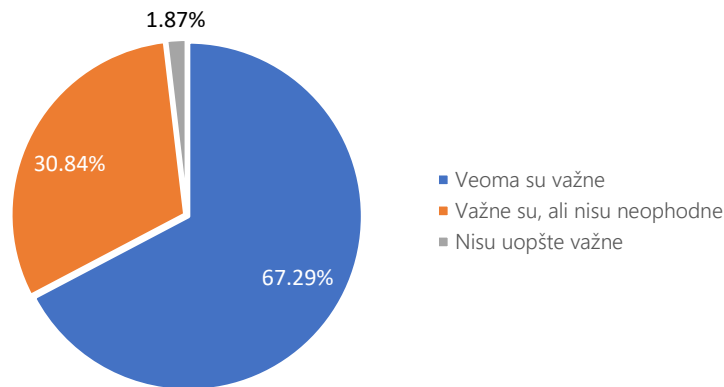
4. Ispitanici/ce su zamoljeni da se izjasne o tome u kojoj mjeri stavovi kritičara utiču na njihovu odluku da gledaju ili ne gledaju predstavu. Najveći broj ispitanika (57,94 odsto) izjasnio se da kritika djelimično utiče na njihovu odluku da gledaju ili ne gledaju predstavu. Da kritika uopšte ne utiče na njihovu odluku da li će gledati predstavu kazalo je 28,97 odsto ispitanika/ca, a da kritika značajno utiče na njih izjavilo je 13,08 odsto ispitanika.

U kojoj mjeri kritike utiču na vašu odluku da gledate predstavu?

5. Publika je zamoljena da procijene važnost pozorišne kritike. Da su pozorišne kritike veoma važne izjasnio se najveći broj (67,29 odsto) ispitanika; da su kritike važne, ali ne i neophodne kazalo je 30,84 odsto ispitanika, dok se sa stavom da je pozorišna kritika nevažna saglasio najmanji broj ispitanika (1, 87 odsto).

Da li su pozorišne kritike važne?

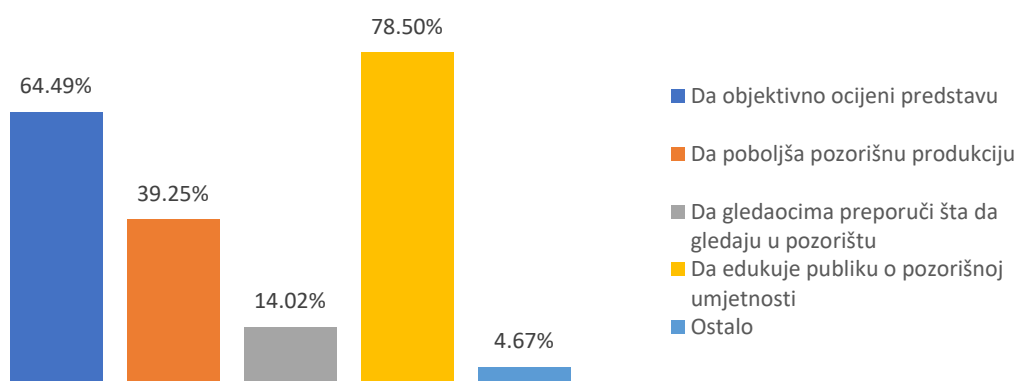
6. Publika je zamoljena da se izjasni o tome kako razumije svrhu pozorišne kritike. Ispitanicima je ponuđeno da se saglase sa jednim od sljedećih stavova: a) svrha kritike je da objektivno ocijeni predstavu; b) svrha kritike je da poboljša pozorišnu produkciju; c) svrha kritike je da preporuči publici šta da gleda; d) svrha kritike je da edukuje publiku o pozorišnoj umjetnosti. Ispitanici su mogli da odaberu više odgovora, a takođe su mogli samostalno da definišu odgovor (kategorija „ostalo“).

Najviše ispitanika (78,50 odsto) smatra da je svrha kritike da edukuje publiku o pozorišnoj umjetnosti. Da je svrha kritike da objektivno ocijeni predstavu smatra 64,49 odsto publike. Od ukupnog broja ispitanika njih 39,25 odsto se izjasnilo da je uloga kritike i da poboljša pozorišnu produkciju, dok je najmanji procenat (14,04 odsto) onih koji smatraju da je glavna uloga kritike da preporuči gledaocima šta da gledaju u pozorištu.

Među odgovorima u kategoriji „ostalo“ (4,67 odsto) mogu se naći i sljedeći odgovori:

- ✓ Uloga kritike je sa ostavi pisani trag o pozorišnoj umjetnosti;
- ✓ Kritičar je osoba i sa sopstvenim ukusom za estetiku i dramaturgiju, i šteta što nije zastupljeniji i subjektivni utisak;
- ✓ Kritika podstiče razmjenu mišljenja između autora i publike, jer kada se završi predstava razgovor o njoj i dalje traje. Mnoge predstave više se ne igraju, ali kritika ostaje. Takođe, zahvaljujući kritici, danas imamo uvide u izvođače prakse različitih epoha. Kritika je važna jer na neki način predstavlja dokument o istoriji pozorišta i pozorišnih praksi;
- ✓ Uloga kritike je da unaprijedi opštu svijest o pozorišnoj umjetnosti i da razvija debatu o pozorišnoj umjetnosti na najširem nivou kako bi se kultura pozorišta uvukla u što veći broj društvenih odnosa.

Šta je, po vašem mišljenju, prava svrha pozorišne kritike?

7. Od ispitanika je traženo da se izjasne o tome koji su to nedostaci pozorišne kritike u Crnoj Gori koje najčešće uočavaju. Ponuđeno im je da se saglase sa jednim od sljedećih stavova: a) da su kritike suviše blage; b) da su suviše oštre, c) da su previše stručne i nedovoljno razumljive, i d) da nisu dovoljno agilne. Ispitanici su mogli da se opredijele za više odgovora. Takođe su mogli samostalno da formulišu odgovor (kategorija „ostalo“)

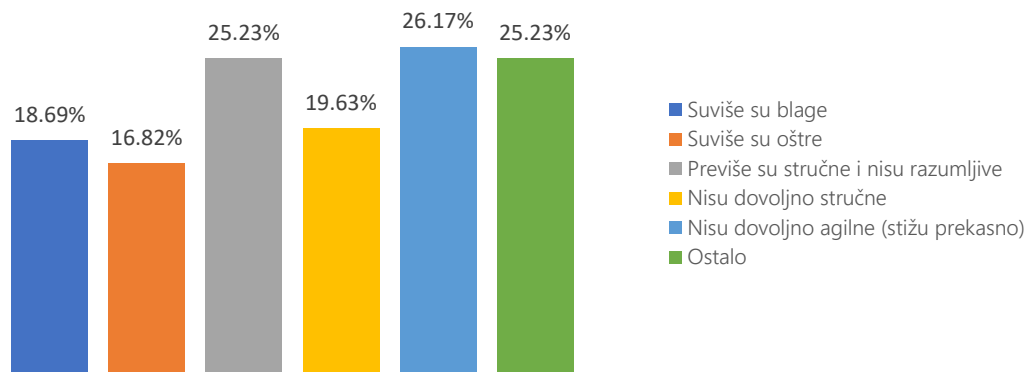
Najveći broj zamjerki (26,17 odsto) odnosi se na nedovoljnu agilnost kritike (stižu suviše kasno i nisu redovne). Da su kritike suviše stručne i nedovoljno razumljive smatra 25,23 odsto ispitanika, dok 19,63 odsto ispitanika/ca smatra da kritike nisu dovoljno stručne. Da su kritike suviše blage smatra 18,69 odsto ispitanika, dok se njih 16,82 odsto izjašnjava da su kritike suviše oštre.

Među odgovorima u kategoriji "ostalo" (25,23 odsto) mogu se naći i sljedeći odgovori:

- ✓ Trebalo bi da budu više zastupljene i vidljivije;
- ✓ Nisu dovoljno dostupne, nekad ih je teško naći;
- ✓ Smatram da nekad nisu prijemčive svima, ali sa druge strane smatram i da u njima često nema stručnog mišljenja o drugim segmentima predstave, osim o onima koji se odnose na režiju i dramaturgiju;
- ✓ Nisu objektivne;
- ✓ Pojedine ostavljaju utisak beletristike;
- ✓ Nema ih dovoljno;
- ✓ Nema ukrštanja mišljenja niti javne debate (mediji-mreže), javnost je needukovana po pitanju kritike, kao i sami autori i izvođači;
- ✓ Ne bave se svim predstavama;
- ✓ Nema ih dovoljno i nisu dovoljno učestale i prisutne. Mislim da mediji ne uviđaju značaj pozorišne kritike;
- ✓ Politički ili ideološki su obojene;
- ✓ Svaka kritika je ista. Naučili su par rečenica i samo ih ponavljaju: "komunicira sa publikom", "kroz svoju prizmu", "na oduševljenje publike". Predstava ništa ne valja, a kritika vrhunska – kad je pročitate, zapitate se je li to ista predstava koju ste vi gledali.
- ✓ Nekada su previše oštre, a nekada nedovoljno objektivne. Vrlo često se spočitava da kritičar/ka dolazi na predstavu s predodžbom o tome kako predstava treba da se postavi, pa tako kritika postaje odraz neispunjenih subjektivnih očekivanja;
- ✓ Često su pune mržnje i nerazumijevanja pozorišnog čina;

- ✓ Ne uspijevaju da izvrše uticaj;
- ✓ Znaju biti prelične, osvetničke, a ne kritika u smislu dobronamjernog savjeta;
- ✓ Kritika je, nažalost, potcijenjena, jer institucije kulture koje su u obavezi podržati i razumjeti važnost kritike ne targetiraju ovu oblast na adekvatan način. Prostor u medijima je takođe smanjen i uglavnom na nivou informacije, jer površnost i potrošnja su jedini interes i sigurna zarada. Više nego ikada su nam potrebni, u konkretnom slučaju pozorišni kritičari i kritika, jer pozorište i kultura uopšte su vrijednosti na kojima počiva i traje jedno društvo;
- ✓ Meni se čini da osim Peripetije nemamo kritički glas u CG. Bilo bi dobro da ima više (i oprečnih, što da ne) stavova. Nekad se kritikom smatra i ono što nije kritički osvrt ego površan hvalospjev. Toga je najviše. Peripetija je jedini izuzetak;
- ✓ Kritike su nekad tabloidne;
- ✓ Neke predstave i zaslužuju oštrinu, ali ponekad ne treba biti toliko strog, treba malo razmisliti o trudu i sagledati to iz ugla ljubavi koja je uložena;

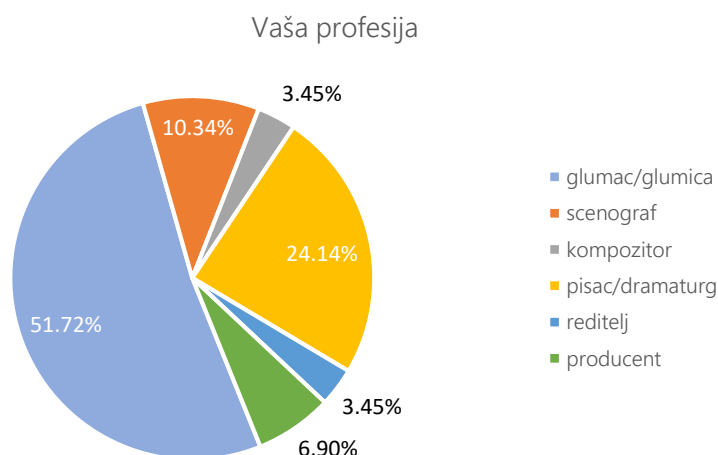
Koji su to nedostaci pozorišnih kritika u Crnoj Gori koje najčešće uočavate?

II STAVOVI POZORIŠNIH UMJETNIKA/CA

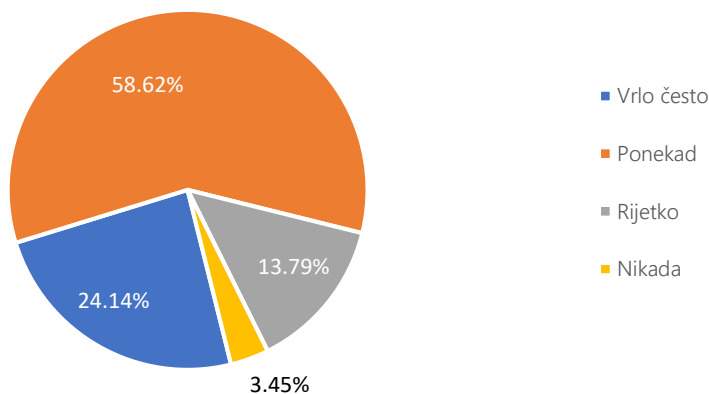
Istrživanjem su, kao druga značajna ciljna grupa, obuhvaćeni pozorišni umjetnici/ce na koje su uglavnom odnose pozorišne kritike.

1. Istraživanjem je obuhvaćeno 52 pozorišnih umjetnika/ca. Najveći broj ispitanika/ca činili su glumci (51,72 odsto), zatim slijede pisci/dramaturzi (24,14 odsto), scenografi (10,34 odsto); reditelji (3,45 odsto); kompozitori (3,45 odsto); producenti (6,90 odsto).

2. Ispitanici/ce su zamoljeni da kažu koliko se često pojavljuju kritike predstava u čijem nastajanju oni učestvuju. Najviše ispitanika/ca (58,52 odsto) kazalo je da se kritike predstava u kojima učestvuju javljaju povremeno. Da se kritike predstava u kojima su angažovani javljaju vrlo često izjasnilo se 24,14 odsto ispitanika, da se to dešava rijetko njih 13,79 odsto, dok je najmanji broj ispitanika (2,45 odsto) kazao da se kritike predstava u kojima su angažovani nikada ne pojavljuju.

Koliko se često pojavljuju kritike predstava u čijem nastajanju učestvuje?

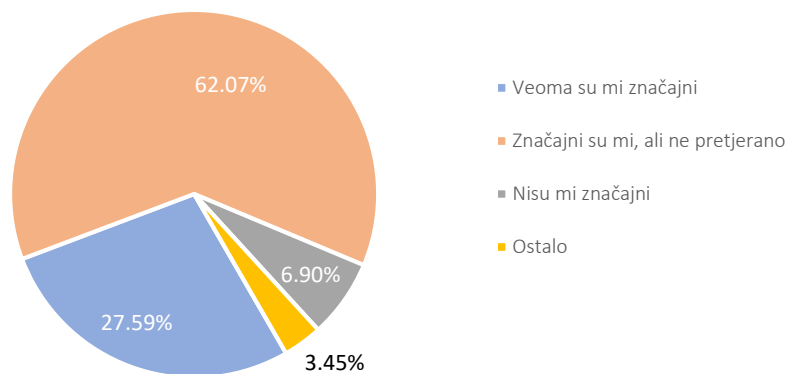

3. Ispitanici su zamoljeni da kažu koliko su im značajni stavovi kritike o njihovom radu. Ispitanici su se u najvećem broju (62,07 odsto) izjasnili da su im kritike značajne, ali ne pretjerano. Za 27,59 odsto ispitanika kritike su veoma značajne. Da kritike nemaju nikakva uticaj na njih kazalo je najmanje (6,90 odsto) ispitanika.

Jedan broj ispitanika (3,45 odsto) samostalno je definisao svoje odgovore u kategoriji „ostalo“. Među njima su i sljedeći odgovori:

- ✓ Pogodi me grub osvrt na igru kolega ili na moju igru. Kritikovati promišljanje, izbor sredstava i rezultat je sasvim u redu, čak se sa većinom oštarih kritika načelno slažem, uočavam iste stvari, ali ton koji se koristi je često izuzetno grub, nejasan i nepotreban. Sve to može biti rečeno uz uvažavanje najprije činjenice da radimo posao u kom smo izuzetno izloženi i ranjivi i da nekad, čak i kad damo sve od sebe, rezultat nije kakav smo priželjkivali, jer zavisi kako od našeg rada, tako i od drugih faktora.

Koliko su vam značajni stavovi kritike o vašem radu i koliko na vas utiču ?

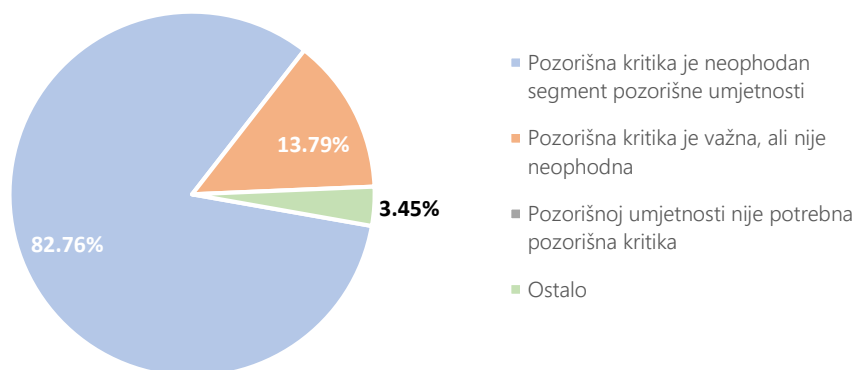
4. Od ispitanika je traženo da procijene značaj kritike tako što će SE saglasiti sa jednim od sljedećih stavova: a) pozorišna kritika je neophodan segment pozorišne umjetnosti; b) pozorišna kritika je važna, ali nije neophodna, i c) pozorišnoj umjetnosti kritika nije potrebna. Takođe, ispitanici su imali mogućnost da samostalno definišu odgovore u kategoriji „ostalo“.

Najviše ispitanika (82,76 odsto) izjavilo je da je pozorišna kritika neophodan segment pozorišne umjetnosti. Da je pozorišna kritika važna, ali da nije neophodna smatra 13,97 odsto ispitanika. Nijedan ispitanik nije ocijenio da je pozorišna kritika nepotrebna.

Među „ostalim“ odgovorima (3,45 odsto) su i sljedeći odgovori:

- ✓ Kvalitetna kritika, pisana s ljubavlju i poštovanjem prema svim profesijama koje okuplja pozorište je poželjna i neophodna
- ✓ Pozorište bez kritike ostaje bez svoga traga

Sa kojim od sljedećih stavova o značaju pozorišne kritike ste saglasni?

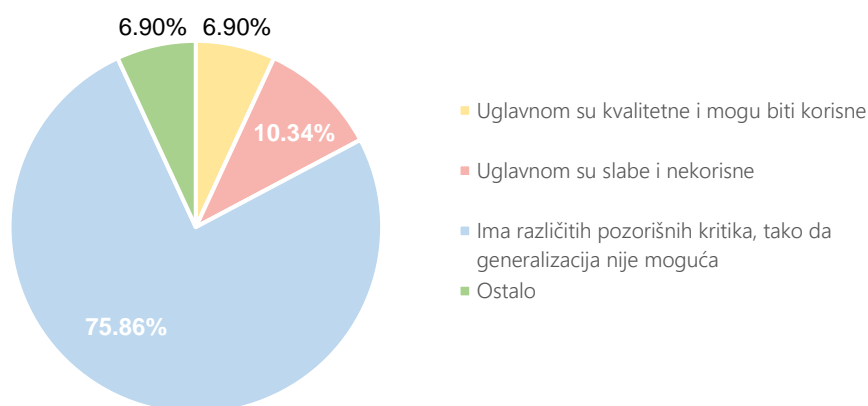
5. Pozorišni umjetnici su zamoljeni da ocijene kvalitet pozorišne kritike tako što će se saglasiti sa jednim od sljedećih stavova: a) pozorišne kritike su uglavnom kvalitetne i mogu biti korisne; b) pozorišne kritike su uglavnom slabe i nekorisne; c) ima različitih pozorišnih kritika tako da generalizacija nije moguća. Ispitanici su mogli da zaokruže više odgovora. Takođe, ispitanicima je ponuđeno da sami artikulišu odgovor u kategoriji „ostalo“.

Najveći broj ispitanika (75,86 Odsto) saglasan je sa stavom da ima različitih pozorišnih kritika i da generalizacija nije moguća. Da su kritike uglavnom slabe i nekorisne smatra 20,34 odsto ispitanika, a da su kvalitetne i korisne smatra 6,90 odsto ispitanika.

Među odgovorima u kategoriji „ostalo“ (6,90 odsto) mogu se naći i sljedeći odgovori:

- ✓ Kritike su jako rijetke i strogo su individualne: neke su sjajne, neke su ok, neke nisu ni to.
- ✓ Ima ih jako malo i to je poražavajuće. Takođe, nekad očekujem kritiku za neku predstavu, a ona se ne pojavi, a nekad se za neko nevažno dešavanje napiše kritika. Nema konzistentnosti.

Kako ocjenjujete kvalitet pozorišnih kritika u Crnoj Gori?

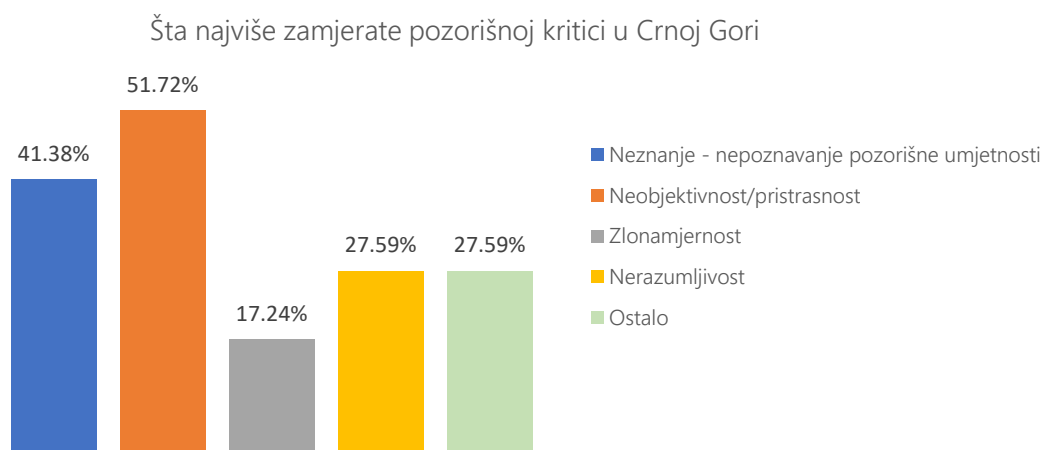
6. Ispitanici su zamoljeni da se izjasne šta najviše zamjeraju pozorišnoj kritici u Crnoj Gori tako što će se saglasiti sa jednim od ponuđenih odgovora: a) neznanje – nepoznavanje pozorišne umjetnosti, b) neobjektivnost/pristrasnost; c) zlonamjernost, d) nerazumljivost.

Ispitanicima je dopušteno da se oredijele za više odgovora i da artikuliraju sopstveni odgovor (kategorija „ostalo“)

Među ispitanicima bilo je najviše onih (51,72 odsto) koji zamjeraju kritici neobjektivnost/pristrasnost. Nedovoljno poznavanje pozorišne umjetnosti, to jest manjak stručnosti, je problem pozorišne kritike prema mišljenju 41,83 odsto ispitanika. Nerazumljivost kao problem pozorišne kritike prepoznaje 27,59 ispitanika, a zlonamjernost 17,24 odsto.

U kategoriji ostalo (27,59 ispitanika) mogu se naći i sljedeći komentari na račun kritike:

- ✓ Nedostatak kompleksne analize estetike i suštine pozorišnog čina;
- ✓ Nedovoljno razumijevanje same glumačke umjetnosti i procesa rada na ulozima i mogućih prepreka za bavljenje glumom na adekvatan način u Crnoj Gori;
- ✓ Slaba medijska vidljivost;
- ✓ Agresivan ton;
- ✓ Manjak ljubavi, suosjećanja i znanja o procesu nastanka predstave;
- ✓ Izuzimanje konteksta nastajanja;
- ✓ Nepotpuno poznavanje pozorišne umjetnosti;
- ✓ Zanemarivanje nezavisne scene u CG, osim kada je jedna trupa u pitanju.

7. Ispitanici su zamoljeni da se izjasne o tome šta očekuju od kritičara tako što će se saglasiti sa jednim od sljedećih ponuđenih stavova: a) više profesionalizma i znanja o pozorištu; b) detaljniju analizu doprinosa svih pozorišnih umjetnika/ca, c) blagonakloniji/konstruktivniji stav prema pozorištu, i d) veću razumljivost. Takođe, ispitanici su mogli da odaberu više odgovora, a imali su i mogućnost da samostalno formulišu odgovor.

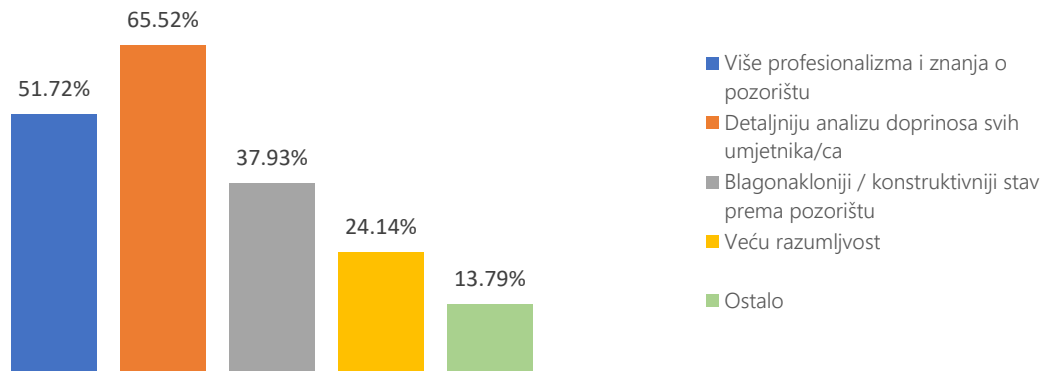
Najveći broj ispitanika (65,52 odsto) saglasio se sa stavom da bi bi kritika morala detaljnije da analizira doprinose svih umjetnika/ca. Da bi kritika trebala biti profesionalnija i stručnija smatra 51,72 odsto pozorišnih umjetnika, a da bi morala biti konstruktivnija i blagonaklonija smatra njih 37,93 odsto. Najmanji broj ispitanika (24,14 odsto) zamjera kritičarima zbog nerazumljivosti.

U kategoriji ostalih odgovora (13,79 odsto) mogu se naći i sljedeći odgovori:

- ✓ Očekujem više obrazovanja i poznavanja raznih estetika teatra;

- ✓ Očekujem da su kritičari pročitali dramu, da su upoznati sa institucionalnim ili neinstitucionalnim kontekstom u kojem nastaje predstava, očekujem integritet u stavu jer nema ništa pogubnije od toga kada vidiš da se drugarski pišu kritike;
- ✓ Očekujem objektivnost. Postoje kritičari/ke koji pišu pozitivne kritike isključivo za predstave gdje autorski tim čine umjetnici sa kojima su u ličnom ili prijateljskom odnosu. Kritika ne smije zavisiti od personalni konekcija;
- ✓ Zanemarivanje ličnih antipatija i simpatija (tim redom)

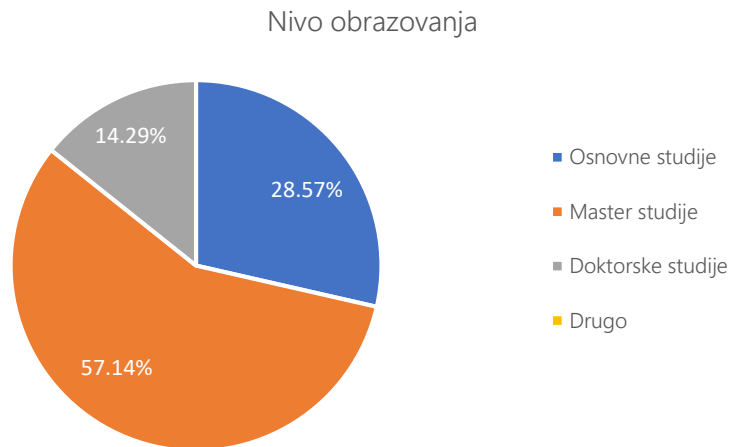
Šta očekujete od kritičara?

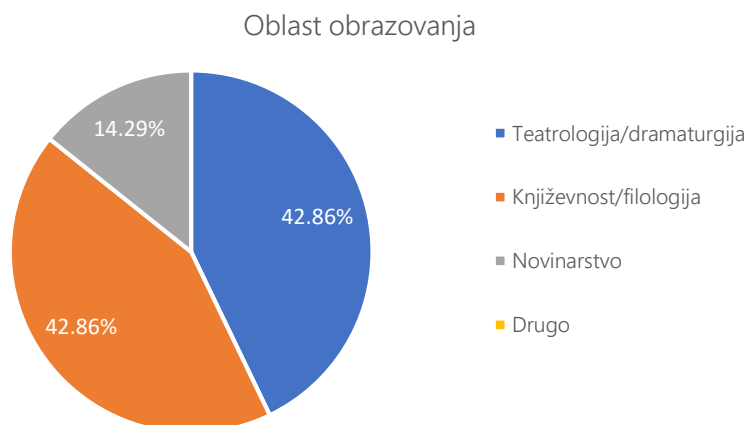
III STAVOVI POZORIŠNIH KRITIČARA

Istraživanjem su obuhvaćeni i stavovi devet pozorišnih kritičara i teatrologa, koji čine posebnu ciljnu grupu.

1. Ispitanici su zamoljeni da se izjasne o nivou svog obrazovanja. Najveći broj ispitanika/ca (57,14 odsto) završio je master studije, osnovne studije 28,57 odsto, a doktorske studije 14,29 odsto.

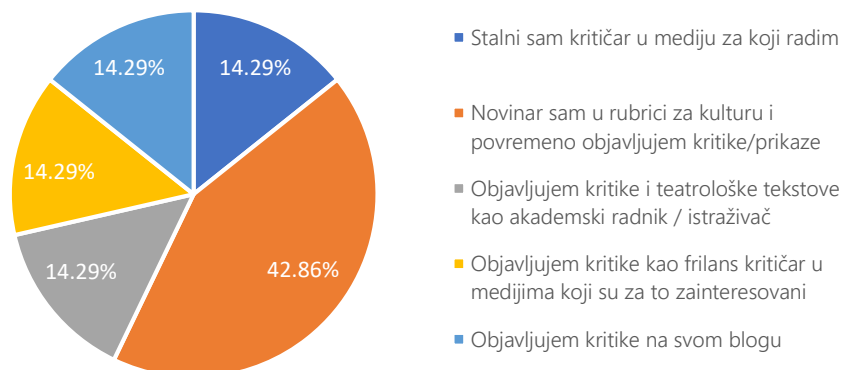
2. Što se oblasti obrazovanja kritičara tiče, procentualno (sa 42,86 odsto) su jednako zastupljene teatrologija/dramaturgija i književnost/filologija, dok je 14,29 odsto kritičara završilo novinarstvo (Fakultet političkih nauka).

3. Ispitanici su zamoljeni da kažu u kom statusu su aktivni kao kritičari. Ponuđeni su im sljedeći odgovori: a) stalni sam kritičar u mediju u kojem radim; b) novinar sam u rubrici za kulturu i povremeno objavljujem kritike; c) objavljujem kritike i teatrološke tekstove kao akademski radnik, d) objavljujem kritike kao frilans kritičar u medijima koji su za moje tekstove zainteresovani; e) objavljujem kritike na svom blogu.

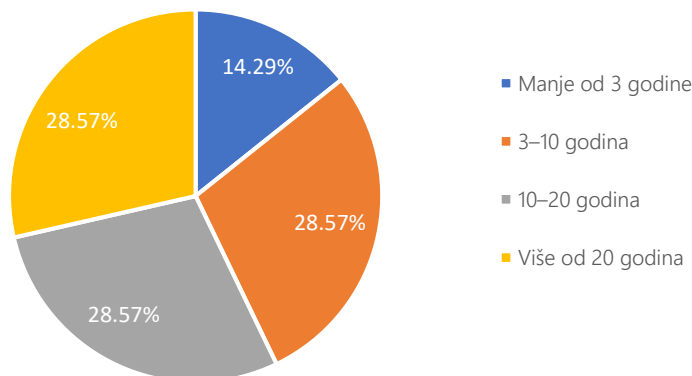
Najveći (42,86 odsto) je procenat ispitanika koji rade u rubrikama za kulturu i povremeno objavljuju kritike, dok su jednako (sa po 14,49 odsto) zastupljeni autori koji objavljuju kritike i teatrološke tekstove kao akademski radnici / istraživači, frilans kritičari u medijima koji su za to zainteresovani i kritičari koji imaju sopstvene blogove.

U kom statusu ste aktivni kao pozorišni kritičar/ka?

4. Od ispitanika je traženo da kažu koliko dugo pišu kritiku. Da kritiku piše duže od dvadeset godina izjasnilo se 28,57 ispitanika, a isti toliki procenat se izjasnilo da posao kritičara obavlja od deset do dvadeset godina i od tri do deset godina. Najmanji je broj kritičara (14,29 odsto) koji se bavi kritikom manje od tri godine.

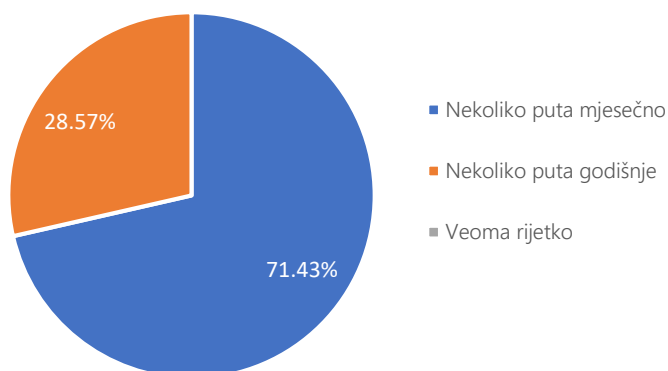
Koliko dugo se bavite pisanjem pozorišne kritike

5. Ispitanici su zamoljeni da se izjasne o tome koliko često pišu kritiku. Ponudeni su im sljedeći odgovori: a) nekoliko puta mjesečno; b) nekoliko puta godišnje i c) veoma rijetko.

Ispitanici su se u najvećem procentu (71,43 odsto) izjasnili da pišu kritiku nekoliko puta mjesečno. Da kritiku pišu nekoliko puta godišnje izjasnilo se 28,57 ispitanika.

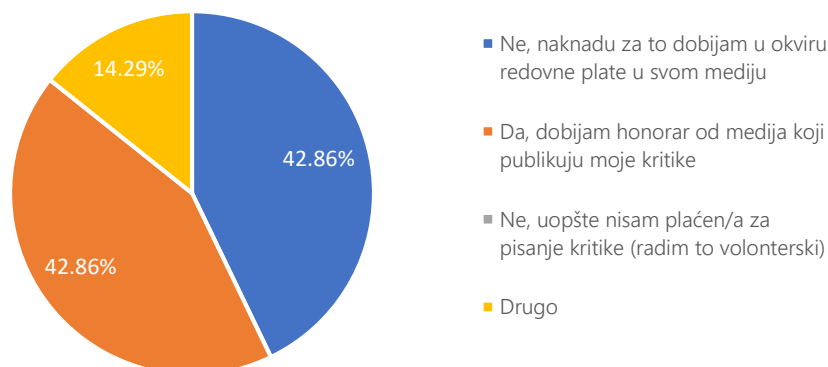
Koliko često pišete pozorišne kritike?

6. Od kritičara je traženo da se izjasne o tome da li su i na koji način plaćeni za svoj rad. Ponuđeni su im sljedeći odgovori: a) naknadu za pisanje kritike dobijam u okviru svoje redovne plate, b) dobijam honorar od medija koji publikuju moje kritike, i c) ne, nisam plaćen za pisanje kritike. Takođe, ispitanici su mogli samostalno a formulisu odgovor u okviru kategorije „ostalo“.

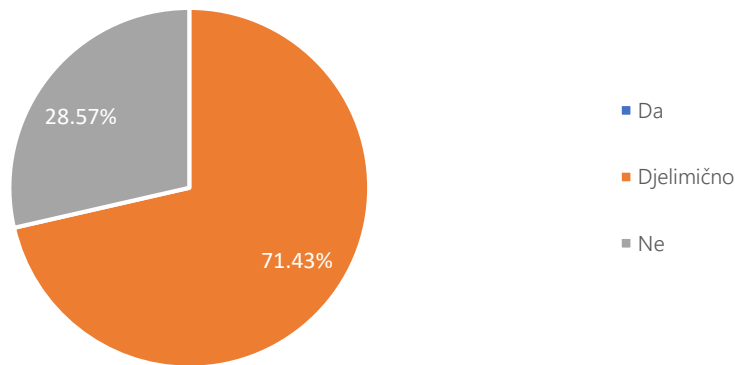
Podjednak je procenat ispitanika (42,86 odsto) koji su izjavili da su za pisanje kritika plaćeni u okviru redovne novinarske plate i onih koji dobijaju honorar za kritike od medija koji objavljuju kritike. Niko nije izjavio da uopšte nije plaćen za svoj posao. Jedna ispitanik je izjavio da ponekad radi volonterski, a nekad dobija naknadu za to.

Da li ste plaćeni za pisanje pozorišnih kritika)

7. Od kritičara je zahtijevano da kažu da li smatraju da su mediji u Crnoj Gori zainteresovani za pozorišnu kritiku, to jest u kojoj mjeri im je važno da je imaju u svom sadržaju? Nijedan ispitanik nije rekao da su mediji zainteresovani. Da su djelimično zainteresovani kazalo je 71,43 odsto ispitanika, a da nisu zainteresovani njih 28,57 odsto.

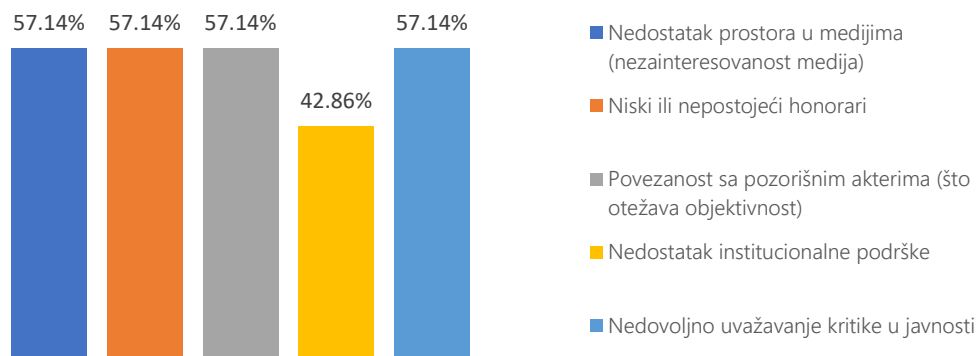
Da li smatrate da su mediji u Crnoj Gori zainteresovani za pozorišnu kritiku i da li im je važno da je imaju u svom sadržaju?

8. Od ispitanika je traženo da se izjasne o tome koji su najveći problemi sa kojima se suočavaju pozorišni kritičari u Crnoj Gori. Ponuđeni su im sljedeći odgovori: a) nedostatak medijskog interesa i prostora; b) niski/nepostojeći honorari; c) povezanost sa pozorišnim akterima; d) nedostatak institucionalne podrške; d) nedovoljno uvažavanje kritike. Ispitanici su mogli da zaokruže više odgovora. Takođe, ispitanici su mogli samostalno da formulišu odgovor.

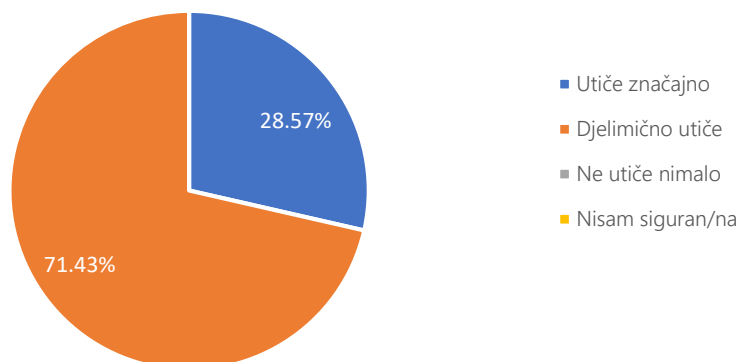
Ispitanici su kao jednako značajne probleme prepoznali nedostatak prostora u medijima (nezainteresovanost medija), niske ili nepostojeće honorare i povezanost sa pozorišnim akterima (za svaki od ovih problema opredijelilo se 57,14 odsto ispitanika). Nedostatak institucionalne podrške kao problem prepoznalo je 42,86 odsto ispitanika, dok se se za nedovoljno uvažavanje kritike u javnosti kao problem opredijelilo 57,14 ispitanika.

Koji su najveći problemi sa kojima se suočavaju pozorišni kritičari u Crnoj Gori po vašem mišljenju?

9. Kritičari su zamoljeni da kažu svoj stav o tome koliko pozorišna kritika utiče na publiku. Najveći broj ispitanika (71,43 odsto) se izjasnio da kritika djelimično utiče. Da kritika značajno utiče misli 28,57 odsto ispitanika, dok se nijedan ispitanik nije izasnio da kritika nema nikakvog uticaja.

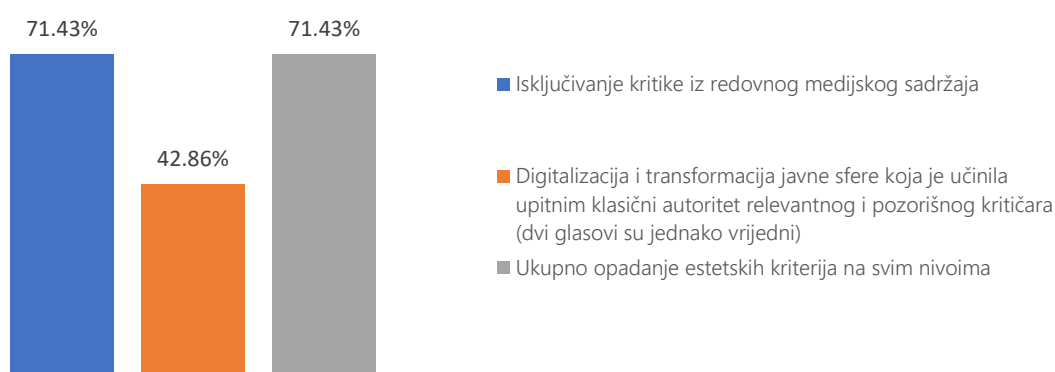
Da li i u kojoj mjeri pozorišna kritika utiče na publiku, po vašem mišljenju?

10. Kritičari su zamoljeni da se izjasne o tome šta, po njihovom mišljenju, najviše ugrožava pozorišnu kritiku u Crnoj Gori. Ponuđeni su im sljedeći odgovori: a) isključivanje kritike iz redovnog medijskog sadržaja, b) digitalizacija i transformacija javne sfere koja je učinila upitnim klasični autoritet pozorišnog kritičara, c) ukupno opadanje estetskih kriterijuma. Ispitanici su mogli da zaokruže više odgovora, a takođe su mogli samostano da formulišu odgovor.

Za 71,43 odsto ispitanika isključivanje kritike iz medijske sfere i digitalizacija javne sfere su glavni razlozi za krizu kritike u Crnoj Gori. Za 42,86 odsto ukupnog broja kritičara opadanje estetskih kriterijuma je takođe važan uzrok krize kritike.

Šta mislite da najviše ugrožava pozorišnu kritiku u Crnoj Gori?

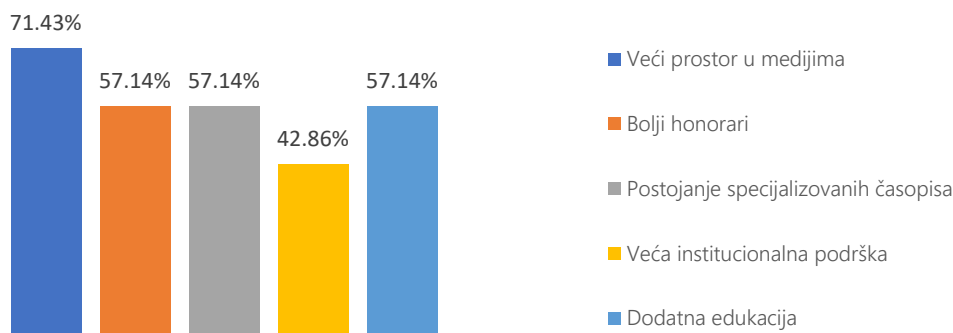

11. Kritičari su zamoljeni da se izjasne o tome šta bi najviše doprinijelo poboljšanju statusa pozorišnih kritičara u Crnoj Gori. Ponuđeni su im sljedeći odgovori: a) veći prostor u medijima; b) bolji honorar; c) postojanje specijalizovanih časopisa, d) veća institucionalna podrška, e) dodatna edukacija. Ispitanici su mogli da zaokruže više odgovora, a takođe su mogli i da samostalno formulisu odgovor.

Najveći broj ispitanika (71,43 odsto) smatra da bi povećanje medijskog prostora za kritiku najviše doprinijelo poboljšanju položaja pozorišne kritike. Za bolje honorare, dodatnu edukaciju i postojanje specijalizovanih časopisa kao faktore koji bi doveli do poboljšanja

položaja kritike opredijelio se jednak postotak ispitanika (57,14 odsto). Za veću instucionalnu podršku kao bitan činilac poboljšanja statusa pozorišne kritike opredijelilo se 42,86 odsto ispitanika.

Šta bi najviše doprinijelo poboljšanju statusa pozorišnih kritičara u Crnoj Gori?

12. Ispitanici su zamoljeni da kažu na koji način bi Udruženje pozorišnih kritičara moglo da poboljša status kritičara/ki? Ponuđeni su im sljedeći odgovori: a) zalaganjem za više medijskog prostora; b) angažovanjem na edukaciji kritičara; c) osnivanjem specijalizovanih časopisa; d) uključivanjem kritičara u međunarodne asocijacije, konferencije itd; e) zalaganje, za dostojanstvenije uslove rada kritičara; f) zalaganjem za prepoznavanjem statusa kritičara u zakonodavnom i instucionalnom okviru.

Najveći broj ispitanika (85,71 odsto) smatra da su rad na edukaciji kritičara i a zalaganje za dostojanstvene uslove rada kritičara najvažniji zadaci UPKTCG. Da su zalaganje za veći medijski prostor; osnivanje specijalizovanih časopisa, uključivanje kritičara u međunarodne asocijacije, konferencije itd, kao i zalaganje za prepoznavanje statusa kritičara u zakonodavnom i instucionalnom okviru važni ciljevi Udruženja pozorišnih kritičara i teatrologa smatra 71,43 odsto ispitanika.

Na koji način bi Udruženje pozorišnih kritičara moglo da poboljša status kritičara/ki?

